

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3. De modo per quem ei annuntiari debebat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

ad ordinem instru-
tionis humanae, me-
diantibus angelis, beata
Virgo legi communi
subiicitur: quo ad or-
dinem vero instru-
tionis mulierum a
uiris, beata Virgo a
communi lege excipi-
tur. Oportet ergo pru-
dentem esse doctorem
ad occurrentium ro-
pesciscendas, ut
sciat in quo commu-
nitas cum aliis, & in
quo eximitur ab his,
quae omnibus aliis
communia sunt.

In responsione ad
quarta adverte, quod
uis si ad magnitudi-
nem annuntianda p-
mo filii Dei incar-
nanda spectetur. fu-
p-
Seraphinus
debetur annuntia-
re, quia tamen annun-
tiate Dei uerbum in-
tra latitudinem uicula
rationem officii annun-
tians clauditur, non
debetur aliquis extra
deputatus ad annun-
tandum, miti ad an-
nuntandum ut om-
nia suauiter diuina
prouidentia dispone-
rentur, & propterea
non debuit primus
Seraphinus annuntia-
re, sed supremus in-
ter archangelos.

archangelorum, qui est penultimus unde ecclesia can-
tat, Gabrielem Archangelum semis diuinitus te ef-
fectum non ergo huiusmodi annuntiatio per Ga-
brielem archangelum conuenienter facta est.

SED CONTRA est, quod dicitur Luc. i. Misus
est Gabriel angelus a Deo &c.

RESPON. Dicendum, quod conueniens fuit ma-
tri Dei annuntiari per angelum diuinae incarnationis
mysterium, propter tria. Primo quidem, ut in hoc
et feruaretur diuina ordinatio, secundum quod median-
tibus angelis diuina ad homines perueniunt. Vnde
Dionysius dicit 4. c. caelest. hierar. quod diuinum lesu
benignitatis mysterium angeli primo edocti sunt,
postea per ipsos ad nos cognitionis gratia transiit.
Sic ergo diuinitus Gabriel Zachariam quidem do-
cuit, prophetam Ioannem ex ipso nasciturum. Maria
autem quomodo in ipsa fieret thearchicum ineffabi-
lis Dei formationis mysterium. Secundo, hoc fuit
conueniens reparationi humanae, quae futura erat p-
Christum. Vnde Beda dicit in hom. Aptum huma-
nae restorationis principium, ut angelus a Deo mit-
teretur ad Virginem partu consecrandam diuino,
quia prima perditionis humanae fuit causa, cum ser-
pens a diabolo mittebatur ad mulierem spiritu su-
perbia decipiendam. Tertio, quia hoc congruebat
virginati matris Dei. Vnde Hieronimus. * dicit in
sermo assumptionis, Bene angelus ad Virginem mit-
tatur, quia semper est angelis cognata uirginitas. Pro-
fecto in carne praeter carnem uiuere non terrena ui-
ta est, sed caelestis.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod mater Dei su-
perior erat angelis, quantum ad dignitatem, ad quam
diuinitus eligebatur: sed quantum ad statum praesen-

tis uita, inferior erat angelis: quia ipse Christus ratio-
ne passibilis uita, modico ab angelis minoratus est,
ut dicitur Heb. 2. Sed tamen quia Christus simul fuit
uator & comprehensor, quantum ad cognitionem
diuinorum non indigebat ab angelis instrui: sed ma-
ter Dei nondum erat in statu comprehensorum, &
ideo de diuino concepta per angelos instruenda
erat.

AD SECUNDUM dicendum, quod (sicut Aug. * di-
cit in sermone de assumptione) beata uirgo Maria
uera estimatione a quibusdam generalibus excipit:
quia nec conceptus multiplicauit, nec sub uiri, i. ma-
riti, potestate fuit, quae integerrimis uisceribus de Spi-
ritu sancto Christum suscepit: & ideo non debuit me-
diante uiro instrui de mysterio incarnationis, sed me-
diante angelo. Propter quod, etiam ipsa est prius in-
structa, quam Ioseph; nam ipsa instructa est ante con-
ceptum, Ioseph autem post eius conceptum.

AD TERTIUM dicendum, quod sicut patet ex au-
thoritate Dionysii * inducta, angeli incarnationis my-
sterium cognouerunt: sed tamen interrogabant, per-
fectius scire cupientes a Christo huius mysterii ro-
nes, quae sunt incomprehensibiles omni creato intel-
lectui. Vnde Maximus dicit, Quod angeli nouerint
futuram incarnationem, ambigere non oportuit. La-
tuit autem eos inuestigabilis Domini conceptio at-
que modus, qualiter totus in genitore, totus mane-
bat in omnibus, nec non & in uirginea cellula.

AD QUARTUM dicendum, quod quidam dicunt
Gabrielem fuisse de supremo ordine angelorum, p-
pter quod Gregor. * dicit, summum angelum uenire
dignum fuerat, qui summum omnium nuntiabat:
sed ex hoc non habetur, quod fuerit summus inter
omnes ordines, sed respectu angelorum: fuit enim
de ordine archangelorum. Vnde & ecclesia cum ar-
changelum nominat, & Gregor. * ipse dicit in Ho-
mil. de centum ouibus, quod archangeli dicuntur,
qui summa annuntiant. Satis est ergo credibile, quod
fuit summus in ordine archangelorum. Et sicut Greg-
or. * dicit, hoc nomen officio suo congruit: Gabriel
enim Dei fortitudo nominatur. Per Dei ergo for-
titudinem nuntiandus erat, qui uirtutum dominus
& potens in praelio, ad debellandas potestates aereas
ueniebat.

AD SECUNDUM dicendum, quod (sicut Aug. * di-
cit in sermone de assumptione) beata uirgo Maria
uera estimatione a quibusdam generalibus excipit:
quia nec conceptus multiplicauit, nec sub uiri, i. ma-
riti, potestate fuit, quae integerrimis uisceribus de Spi-
ritu sancto Christum suscepit: & ideo non debuit me-
diante uiro instrui de mysterio incarnationis, sed me-
diante angelo. Propter quod, etiam ipsa est prius in-
structa, quam Ioseph; nam ipsa instructa est ante con-
ceptum, Ioseph autem post eius conceptum.

AD TERTIUM dicendum, quod sicut patet ex au-
thoritate Dionysii * inducta, angeli incarnationis my-
sterium cognouerunt: sed tamen interrogabant, per-
fectius scire cupientes a Christo huius mysterii ro-
nes, quae sunt incomprehensibiles omni creato intel-
lectui. Vnde Maximus dicit, Quod angeli nouerint
futuram incarnationem, ambigere non oportuit. La-
tuit autem eos inuestigabilis Domini conceptio at-
que modus, qualiter totus in genitore, totus mane-
bat in omnibus, nec non & in uirginea cellula.

AD QUARTUM dicendum, quod quidam dicunt
Gabrielem fuisse de supremo ordine angelorum, p-
pter quod Gregor. * dicit, summum angelum uenire
dignum fuerat, qui summum omnium nuntiabat:
sed ex hoc non habetur, quod fuerit summus inter
omnes ordines, sed respectu angelorum: fuit enim
de ordine archangelorum. Vnde & ecclesia cum ar-
changelum nominat, & Gregor. * ipse dicit in Ho-
mil. de centum ouibus, quod archangeli dicuntur,
qui summa annuntiant. Satis est ergo credibile, quod
fuit summus in ordine archangelorum. Et sicut Greg-
or. * dicit, hoc nomen officio suo congruit: Gabriel
enim Dei fortitudo nominatur. Per Dei ergo for-
titudinem nuntiandus erat, qui uirtutum dominus
& potens in praelio, ad debellandas potestates aereas
ueniebat.

ARTICULVS III.

Utrum angelus annuntians debuerit
beata uirgini uisione corpora-
li apparere.

AD TERTIUM sic proceditur.
Videtur, quod angelus an-
nuntians, non debuerit uir-
gini apparere uisione corporali.
Dignior enim est intellectualis ui-
sio quam corporalis, ut August. *
dicit decimo secundo super Ge-
nes. ad litteram. Et praecipue ipsi an-
gelo est magis conueniens: nam
uisione intellectuali uidetur ange-
lus in sui substantia: uisione autem
corporali uidetur in assumpta fi-
gura corporea: sed sicut ad annun-
tandum conceptum diuinum de-
cebat uenire summum nuntium,
ita etiam uidetur, quod decuerit
eum summum genus uisionis, ergo
uidetur quod angelus annuntians

¶ Super questionis
trigesima articulum
tertium.

T itulus simul
querit, quia &
propter quid de cor-
porali apparitione,
an scilicet fuerit, &
quare fuerit appari-
tio uisibilis; utrum-
que enim importat
titulus; quarens an
debuerit apparere cor-
poraliter.

¶ In corpore ad u-
trumque simul re-
spondetur. Angelus
apparuit corporaliter,
& hoc conuenien-
ter. Probat triplici-
ter. Omnia clara
sunt in litera. Quia
tamen moderno tem-
pore audita est no-
ua quaedam praesum-
ptio, dicens appari-
tionem istam non
esse

In libello de
assump. bea-
te Mar. Ca.
4. a. med. ca.
mo 9.

Circa prin.
corp. art.

Homil. 34. an
te med. h. 19.

Homil. 34. in
eu. ange. ante
mediu eius.
Eod. loco
nunc proxi-
mo dicitur

3. dist. 3. q. 3.

2. 1. q. 2.

Li. 3. ca. 25.
& 10. & 14.
co. 3.

Cap. 7. m.

Cap. 11.

3. di. 3.

In prin. ca.

a. med.

effe uisibilem, sed intelligibilem tantum fuisse, aduertendum quod ultra Ambrosii, Augusti, Chryl. Auctoritate auctoritatem, ut in litera dicitur, Evangelii textus præ se fert corporealem uisionem fuisse. Tum, ex descriptis de angelo: quoniam describit primo ipsum Zachariae apparuisse stantem a dextris altaris:

constat autem quod stare a dextris altaris corporealem fittum dicit. Et consequenter subdit quod missus est in ciuitatem Galilee, & ingressus est ad Virginem, exercitati autem in sacris literis sciunt quod huiusmodi uerba, ingressus est ad Regem, ad talem &c. corporealem motum significare conueniunt. Et subditur de sermone eius & colloquio cum beata Virgine, & talem quod discessit ab ea, quod etiam corporealem motum significat. Tum, ex descriptis de beata Virgine: quoniam describitur turbata turbatione timoris, ut patet ex eo quod angelus dixit ei post, Ne timeas Maria: turbatio autem timoris ad partem spectat sensitiuam, & rursus turbatio illa timoris in sermone angeli describitur accidisse, Et non si intelligibilis tantum fuisset sermo, cum audiens mentem tantum intelligibilem spirituales substantias sermonem, elauata supra se sit, non timuisset in parte inferiori. Tum, ex progressu in ipsa descriptio: describitur enim primo audisse, deinde turbari, tertio cogitare, & quarto sanari ab angelo nominam confortante; Ne timeas Maria: hic enim ordo, hic progressus ad corporales actus, auditus, affectus sensitiui, & cogitatio partium simul cum intellectu, & naturale remedium materialium nostrarum passionum clarissime spectat. Sunt etiam ad hoc rationes in litera allatae, multum urgentes secundum subiectam materiam, indisciplinatam quippe mentis est, querere in similibus certitudinem mathematicam ut Philosophus docuit: certitudo enim quæ & tot auctoritatibus, rationibus;

apparuerit Virgini uisione intellectuali. ¶ 2 Præ. Visio imaginaria uidetur etiã esse nobilior, quàm uisio corporalis; sicut imaginatio est altior potentia, quàm sensus: sed angelus apparuit Ioseph in somnis secundum imaginariam uisionem, ut patet Matthæ 1. & 2. ergo uidetur quod etiã apparere debuerit beatæ Virgini imaginaria uisionem, & non corporalem. ¶ 3 Præ. Corporalis uisio spirituales substantias, uidentes stupefacit. unde & de ipsa Virgine cantatur, Expauit uirgo de lumine: sed melius fuisset quod a tali turbatione mens eius esset præseruata. non ergo fuit conueniens, quod huiusmodi annuntiatio fieret per uisionem corporealem.

SED CONTRA est, quod Augusti. In quodam sermone inducit beatam virginem sic dicentem, Venit ad me Gabriel archangelus, facie rutilas, ueste coruscans, incessu mirabilis: sed hæc non possunt pertinere nisi ad corpoream uisionem. ergo corporea uisione angelus annuntians beatæ Virgini apparuit.

RESPON. Dicendum, quod angelus annuntians apparuit matri Dei corporea uisione, & hoc conueniens fuit. Primo quidem, quantum ad id, quod annuntiabatur: uenerat enim angelus annuntiare incarnationem in uisibilis Dei. Vnde etiam conueniens fuit, ut ad huius rei declarationem, inuisibilis creatura formam assumeret, in qua uisibiliter appareret, cum etiam omnes apparitiones ueteris testamenti ad hanc apparitionem præordinentur, quæ filius Dei in carne apparuit. Secundo, fuit congruum dignitati matris Dei, quæ non solum in mente, sed in corpore uentre erat Dei filium receptura: & ideo non solum mens eius, sed etiam sensus corporei erant uisione angelica refouendi. Tertio, congruit certitudini eius, quod annuntiabatur; ea enim, quæ sunt oculis subiecta, certius apprehendimus, quàm ea, quæ imaginamur. Vnde Chryso. dicit super Matth. quod angelus non in somnis, immo uisibiliter Virgini assistit. nam quia magnam ualde reuelationem accipiebat ab angelo, egebat ante tantæ rei euentum, uisione solenni.

¶ plano sensu textus habetur, sufficientissima est in hoc & similibus quæstis, certitudo apud rite dispositas mentes.

¶ In responsione ad tertium, aduerte primo, quod Auctor turbationem, quæ in corporalibus aut imaginariis superiorum uisionibus accidit, reducit in necessitatem materiam. Apparitiones siquidem huiusmodi elatione sunt supra se ipsum; ita quod eleuatio ab inferiori commota parte inchoat, ducens admittendo hominem supra seipsum: huic autem finis, qui est eleuari tantum modo supra seipsum, annexa est debilitatio partis inferioris: quia intentio uehemens, animam ad superiora trahens debilem deserat oportet inferiorem partem commotam autem iam partem in sui de sermone turbati consequens est, quasi earentem continente forti. Et hæc in communi dicitur accipere secundum naturam humanam necessitatem, ex qua Auctor docet huiusmodi turbationem non esse ita nocuam, ut præmittenda sit ob eam uitanda angelica apparitio: sicut nullis sapiens præmittit ad sine operari propter uitanda mala emergentia ex necessitate materiam, ut patet in artificialibus & naturalibus.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod intellectualis uisio est potior, quàm uisio imaginaria uel corporalis, si sit sola: sed ipse Augustinus dicit quod excellentior est propheta, quæ habet simul intellectualem & imaginariam uisionem, quæ illa quæ habet alteram tantum: beata autem Virgo non solum percipit uisionem corporealem: sed etiam intellectualem illuminationem, unde talis apparitio nobilior fuit. Fuisset tamen nobilior, si ipsum angelum intellectualem uisione in sua substantia uisidisset: sed hoc non patiebatur status hominis uiatoris, quod angelum percipientem uideret.

AD SECVNDVM Dicendum, quod imaginatio est quidem altior potentia, quàm sensus exterior: quia tamen principium humanæ cognitionis est sensus, in eo consistit maxima certitudo, quia semper oportet quod principia cognitionis sint certiora: & ideo Ioseph, cui angelus in somnis apparuit, non ita excellentem apparitionem habuit, sicut beata Virgo.

AD TERTIVM Dicendum, quod sicut Ambr. dicit super Luc. perturbamur, & a nostro alienamur affectu, quando restringimur aliquis superioris potestatis occurrit. Et hoc contingit, non solum in corporalibus: sed etiam in uisione imaginaria. Vnde Gene. decimo quinto dicitur, quod cum sol occubisset, sopor irruit super Abraham, & horror magnus & tenebrosus inuasiit eum. Talis tamen perturbatio hominis, non tantum homini nocet, ut propter eam de beatæ angelica apparitio præmitti. Primo quidem, quia ex hoc ipso, quod homo supra se ipsum eleuatur (quod ad eius pertinet dignitatem) pars eius inferior debilitatur, ex quo prouenit perturbatio prædicta, sicut etiam calore naturali ad interiora redacto, exteriora tremunt. Secundo, quia sicut Origenes dicit super Lucam, Angelus apparens, sciens hanc esse humanam naturam, primum perturbationem humanam medetur, unde tam Zachariae, quam Mariæ post turbationem dixit, Ne timeas.

Et propter hoc, ut legitur in uita Antonii, non difficilis est beatorum spirituum malorumque discretio. Si enim post timorem successerit gaudium, a Domino uenisse sciamus auxilium:

in serm. de Natali domini ante med. to. 10.

Hom. 4. in Mat. parum ante med. tom. 2. Alias, relationem accipiebat ab angelo, egebat tamen reieuentis uisione solenni.

Ho. 4. in Mat. parum ante med. tom. 2.

Ho. 4. in Mat. parum ante med. tom. 2.

Ho. 4. in Mat. parum ante med. tom. 2.

quia securitas animæ, p̄sentis ma-
icstatis indicium est. Si autem in-
cussa formido permāserit, hostis
est qui uidetur: ipsa etiam turba-
tio Virginis, conueniens fuit ue-
recundia uirginali: quia ut Am-
bro.* dicit super Lucā, trepidare
uirginum est, & ad omnes uiri in-
gressus pauere, omnes uiri affa-
tus uereri. Quidam tamen dicunt
quod cum beata Virgo affluta ef-
set uisionibus angelorum, nō tur-
bata fuit in uisione angeli: sed in
admiratione eorum, quæ ei ab an-
gelo dicebantur, quia de se tam
magnifica non cogitabat. Vnde
& euangelista non dicit, quod tur-
bata fuerit in uisione angeli, sed
in sermone eius.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum annuntiatio conuenienti fuerit ordine perfecta.

AD QVARTVM sic proceditur.
Videtur, quod annuntia-
tio eius non fuerit conueniēti or-
dine perfecta. Dignitas enim ma-
tris Dei dependet ex prole conce-
pta: sed causa prius debet manife-
stari, quā effectus. ergo primo
debuisset angelus Virgini annuntia-
re conceptum prolis, quā eius
dignitatem exponere, eam salu-
tando.

¶ 2 Præter. Probatio aut prætermi-
ti debet in his, quæ dubia nō sūt,
aut prætermitti in his, quæ dubia
esse possunt: sed angelus primo
uidetur annūtiasse id, de quo Vir-
go dubitaret, & dubitando quæ-
reret, dicens, Quomodo fiet i-
stud: & postea probationem
adiunxit, tum ex exemplo Elifa-
beth, tum ex Dei omnipotentia:
ergo inconuenienti ordine annū-
tiatio per angelum est effecta.
¶ 3 Præter. Maius non potest pro-
bari sufficienter per minus: sed
maius fuit uirginem parere, quā

uerulam: ergo non fuit sufficiens probatio angeli, probantis conceptum Virginis ex conceptu lenis.

SED CONTRA est, quod dicitur Rom. 13. Quæ a Deo sunt, ordinata sunt: angelus autem missus est a Deo, ad hoc, quod Virgini annuntiaret, ut dicitur Luc. ergo ordinatissime fuit annuntiatio per angelum completa.

RESPON. Dicendum, quod annuntiatio con-
gruo ordine per angelum est perfecta. Tria enim an-
gelus intendebat circa Virginem. Primo quidem,
reddere mentem eius attentam ad tantæ rei con-
siderationem, quod quidem fecit, eam salutandam
quadam noua & insolita salutatione. Vnde
Origene.* dicit super Lucam, quod si sciuisset ad
illam quempiam similem esse factum sermonem
(ut pote quæ habebat legis scientiam) num-
quam eam quasi peregrina talis saluatio terruis-

set: in qua quidem salutatione, premisit idoneitatem
eius ad conceptum, in hoc quod dixit, Gratia plena:
expressit conceptum, in hoc quod dixit, Dominus
tecum: & prænuñtiauit honorem consequentem,
cum dixit, Benedicta tu in mulieribus. Secundo au-
tem, intendebat eam instruere de mysterio incarna-
tionis, quod in ea erat implendum, quod quidem
fecit in prænuñtando conceptum & partum, dicens,
Ecce concipies in utero &c. & ostendendo dignita-
tem prolis conceptæ, cum dixit, Hic erit magnus, &
etiam demonstrando modum conceptionis, cum
dixit, Spiritus sanctus superueniet in te. Tertio, inten-
debat animum eius inducere ad consensum, quod
quidem fecit exemplo Elisabeth, & ratione ex diui-
na omnipotentia sumpta.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod animo hu-
mili nihil est mirabilius quam auditus sue excellen-
tiæ; admiratio autem maxime attentionem animi
facit: & ideo angelus uolens mentem Virginis atten-
tam reddere ad auditum tanti mysterii, ab eius lau-
de incipit.

AD SECUNDVM Dicendum, quod Ambr.* expresse
dicit super Lucam, quod beata Virgo de uerbis angeli
nō dubitauit. Dicit. n. temperatior est Mariæ respon-
sio, quam uerba sacerdotis. Hæc ait, Quomodo fiet
istud: ille respondit. Vnde hoc sciam? Negat ille se cre-
dere, qui negat se scire ista: non dubitat esse facien-
dum, quod quomodo fieri possit inquit. Aug.* ta-
men uidetur dicere, quod dubitauerit. Dicitur enim
in lib. Quæstionum ueteris & noui testamenti: Am-
bigenti Mariæ de conceptu, possibilitatem angelus
prædicat: sed talis dubitatio magis est admirationis,
quā incredulitatis: & ideo probationem angelus
inducit, non ad auferendam infidelitatem, sed magis
ad remouendam eius admirationem.

AD TERTIUM dicendum, quod sicut Ambr. di-
cit in Hexameron, ob hoc multæ steriles præuen-
runt, ut partus credatur Virginis; & ideo conceptus
Elisabet sterilis inducitur, non quasi sufficiens argu-
mentum, sed quasi quoddam figurale exemplum:
& ideo ad confirmationem huius exempli subditur
argumentum efficax ex omnipotentia diuina.

QVAESTIO XXXI.

De conceptione saluatoris quod ad materiam de qua corpus eius conceptum est, in octo articulos diuisa.

¶ Super quæst. trigesi-
mæ prima articulum
primum.

TITULUS clarus.
In corpore v-
na conclusio: Con-
niens fuit, ut Chris-
tus carnem lumen-
ret ex Maria ex Adā
deriuata. Probatur:
Christus assumpsit
naturam humanā, ut
eam a corruptione
purgaret. ergo as-
sumpsit eam, secun-
dum quod erat ex ori-
gine uitata ex Adā,
ergo conueniens fuit,
ut assumeret carnem
ex Maria ex Adam
deriuata. Prima con-
sequencia probatur:
quia natura humana
non aliter indigebat
purgatione. Secun-
da uero probatur,
ut sic per assumptio-
nem curaretur hu-
mana natura.
¶ Nota hic, quod
assum-

DEINDE considerandum
est, de ipsa conceptione
saluatoris. Primo, quan-
tum ad materiā, de qua eius cor-
pus conceptū est. Secundo quan-
tum ad conceptionis auctorem.
Tertio, quantum ad modum &
ordinem conceptionis.

CIRCA primum queruntur octo.

¶ Primo, Vtrum caro Christi fuerit sumpta de Adam.

¶ Secundo, Vtrum fuerit sumpta de Dauid.

¶ Tertio, De genealogia Christi, quæ in euangeliiis ponitur.

¶ Quarto, Vtrum decuerit Christum nasci de femina.

tem animæ ad mate-
riam aliquam gaudii,
& auertere materia
timoris: ut sic huma-
nus animus sensuales
motus sequens absq̄
timore lætus reddat.
Er propterea, noli in
dicto signo pedem
iudicijingere: sed me
moro: quod in his
saluta. Ma.
que sine per accidēs
contingit etiam sap-
ientes falli.

¶ Super quæstionis
30. articulum quar-
tum.

TITULUS querit
de ordine dicto-
rum ab angelo annū-
tiate.

In corpore una cō-
clatio: Annuntiatio
congruo ordine per
angelum est perfecta.
Probatur quia tria in
tertia. J. attentio, in-
structio, & consen-
sus, conuenienter or-
dinata, facta procura-
ta, sunt. Omnia cla-
re patent in litera:
¶ In response ad
primum, perspicue na-
turam humilitatis
reddere. Animam ad
mirabilem suam lau-
dum, quia assidue a-
nimus humilis circa
imperfectiones suas
condignamque illis
mercedem uersatur,
quo fit ut magnum
de se audire, ut no-
num, insolitum, cel-
sum, atque occultū,
& admirationem sibi pa-
riat. Hinc autem ha-
bemus unde no sp̄-
fos cognoscere intus
possimus, si uere hu-
miles sumus, nam ad
nostras laudes si nul-
lus admirationis mo-
tus confurgit, perci-
pere possimus quan-
tum ab humili anti-
mo longe sumus.

¶ 2 Præter. Probatio aut prætermi-
ti debet in his, quæ dubia nō sūt,
aut prætermitti in his, quæ dubia
esse possunt: sed angelus primo
uidetur annūtiasse id, de quo Vir-
go dubitaret, & dubitando quæ-
reret, dicens, Quomodo fiet i-
stud: & postea probationem
adiunxit, tum ex exemplo Elifa-
beth, tum ex Dei omnipotentia:
ergo inconuenienti ordine annū-
tiatio per angelum est effecta.
¶ 3 Præter. Maius non potest pro-
bari sufficienter per minus: sed
maius fuit uirginem parere, quā

uerulam: ergo non fuit sufficiens probatio angeli, probantis conceptum Virginis ex conceptu lenis.
SED CONTRA est, quod dicitur Rom. 13. Quæ a Deo sunt, ordinata sunt: angelus autem missus est a Deo, ad hoc, quod Virgini annuntiaret, ut dicitur Luc. ergo ordinatissime fuit annuntiatio per angelum completa.
RESPON. Dicendum, quod annuntiatio congruo ordine per angelum est perfecta. Tria enim angelus intendebat circa Virginem. Primo quidem, reddere mentem eius attentam ad tantæ rei considerationem, quod quidem fecit, eam salutandam quadam noua & insolita salutatione. Vnde Origene.* dicit super Lucam, quod si sciuisset ad illam quempiam similem esse factum sermonem (ut pote quæ habebat legis scientiam) numquam eam quasi peregrina talis saluatio terruis-

uerulam: ergo non fuit sufficiens probatio angeli, probantis conceptum Virginis ex conceptu lenis.

SED CONTRA est, quod dicitur Rom. 13. Quæ a Deo sunt, ordinata sunt: angelus autem missus est a Deo, ad hoc, quod Virgini annuntiaret, ut dicitur Luc. ergo ordinatissime fuit annuntiatio per angelum completa.

RESPON. Dicendum, quod annuntiatio con-
gruo ordine per angelum est perfecta. Tria enim an-
gelus intendebat circa Virginem. Primo quidem,
reddere mentem eius attentam ad tantæ rei con-
siderationem, quod quidem fecit, eam salutandam
quadam noua & insolita salutatione. Vnde
Origene.* dicit super Lucam, quod si sciuisset ad
illam quempiam similem esse factum sermonem
(ut pote quæ habebat legis scientiam) num-
quam eam quasi peregrina talis saluatio terruis-

Li. 2. in Luc.
c. 2. cuius ti-
tulus est 3
De Maria in
arrogatiōe
&c. to. 5.
In lib. 6. ex
nouo testa-
to. q. 5. in prin-
cipio respon-
sionis. 10. 49